

Arado Ar-196A-1 – Německo „Secret Kriegsmarine“ (Pocket battleship Admiral Graf Spee)

Letoun vznikl na základě specifikaci RLM vydaných v létě 1936 požadující nový letoun pro námořní průzkum. Měl hlavně působit z katapultů těžkých hladinových lodí *Kriegsmarine*, ale během svého nasazení sloužil i k pobřežnímu hlídkování a protiponorkovým akcím. Jeho posádky ale také potápěly nepřátelské lodě, sestřelovaly letouny nebo zachraňovaly sestřelené letce či námořníky z potopených plavidel. Firma Arado zkonstruovala na základě specifikaci moderní jednomotorový jednoplošník se dvěma plaváky (verze A). Prototypy verze A byly Ar-196V-1 (D-IEHK) a Ar-196V-2 (D-IHQI). Byly dokončeny a zkoušeny v létě 1937. Krom toho se zkoušela v prototypech Ar-196V-3 (D-ILRE) a Ar-196V-4 (D-OVMB) i verze Ar-196B s jedním centrálním plavákem a dvěma vyořovacími pod křídlem. Verze B byla nakonec vyprodukována jen v desítkové předserii (Ar-196B-0). V listopadu 1938 byla vyrobena v továrně Arado nultá série Ar-196A-0. Na základě zkoušek těchto letounů byla jako výhodnější vybrána verze A, která se stávala velkosériově. První verzi bylo Ar-196A-1 určenou pro službu na válečných lodích. Verze Ar-196A-2 byla určena pro pobřežní letectvo (*Küstentfliegerstaffeln*). Po jisté modernizaci je nahradily verze Ar-196A-3 pro pobřežní průzkum (nejpoběžnější varianta) a Ar-196A-4 určená ke službě z lodí. Letouny vyráběla hlavně mateřská továrna Arado ve Warnemünde, ale také firmy Fokker v okupovaném Nizozemí a SNCA v St.Nazaire v okupované Francii. Výroba skončila v srpnu 1944 po vyrobení 546 sériových strojů a 5 prototypů.

Jednou ze základních kapitol v historii používání Ar-196A byla služba těchto letounů na hladinových lodích *Kriegsmarine*. Arada ve službě vystřídala dvojpláňné Heinkely He-60C v průběhu roku 1939. Dva nové letouny získaly do výzbroje kapesní bitevní lodí (německy *Panzerschiff*), později překlasiifikované na těžké křižníky) *Deutschland* (od roku 1940 *Lützow*), *Admiral Scheer* a *Admiral Graf Spee*. Kapesní bitevní lodě s nimi vyrazily na korzářské nájezdy již v srpnu 1939. Na bitevních křižnicích *Scharnhorst* se standardně vyskytovaly tři hydroplány. Arada byla na lodě instalována v polovině roku 1939 a prodělala s nimi tažení do Norska i korzářský nájezd do Atlantiku na jaře 1941. Na bitevních lodích *Bismarck* a *Tirpitz* bylo místo pro čtyři hydroplány. Přilší akci, ale z obou lodí nepodnikly. Slavný *Bismarck* byl potopen v květnu 1941 i se svými Arady. Jeho neméně slavná sestřská loď se stala prakticky nečinnou „Královnou severu“ držící jen svou existenci v sachu celou britskou *Home Fleet*. Také těžké křižníky byly vybaveny třemi Arady. *Kriegsmarine* měla celkem tři tyto lodě. *Blücher* byl potopen při vjezdu do Osla 9.4.1940, aniž kdy svá Arada použil. *Admiral Hipper* svá Arada použil například při korzářských nájezdech v severním Atlantiku na přelomu let 1940-1941. Patrně nejpestřejší službu ze všech hladinových lodí zažila Arada na palubě *Prinze Eugena*. Během obsazování Norska a doprovodu *Bismarcku* lodí nechybělo štěstí a vyvázla bez vážnějších úhon. Velmi intenzivně jej Němci využívali v závěrečné fázi války, kdy se podílel na přímé podpoře pozemních jednotek na pobřeží Baltu, ochraně konvojů s uprchlíky i samotné evakuaci. Jeho Arada často korigovala palbu jeho děl a dokonce se snažila jako noční stíhačky pronásledovat během obrany Klajpedy i neodbytné sovětské noční rušičky Po-2. *Prinz Eugen* se jako jediná těžká hladinová loď *Kriegsmarine* v akci schopné stavu dočkal konce války a byl předán USA. Dvě z jeho Arad se díky tomu do dnes dochovala v USA. Loď samotná však posloužila jako cvičný cíl na atomové střelnicí v Tichomoří. Na lehkých křižnicích *Königsberg*, *Karlsruhe*, *Köln*, *Nürnberg* a *Leipzig* byly dva hydroplány. *Königsberg* a *Karlsruhe* (měl na palubě He-60C) byly potopeny v Norsku. Z ostatních lehkých křižnic byly katapulty i hydroplány v letech 1941-1942 odstraněny. Arada působící z palub lodí formálně spadala do útvarů 1. *Bordflieger Staffel 196*, 2. *Bordflieger Staffel 196* nebo 5. *Bordflieger Staffel 196*. Tyto letky byly součástí *Luftwaffe* a podléhaly jejímu nejvyššímu velení. V přímých operacích byly tvořeny a posádky pochopitelně podřízeny příslušnému lodnímu kapitánovi nebo velícímu admirálov *Kriegsmarine*. Posádky letounů byly někdy smíšené členy *Luftwaffe* (piloti) a *Kriegsmarine* (střelci – pozorovatelé), ale nebylo tomu tak vždy. Rovněž obslužný palubní personál letadel byl součástí *Luftwaffe*!! Tento podivný organizační propletenec zapříčinil Reichsmarschall H.Göring žárlivě střežící a uzurpující si pro sebe vše co mohlo létat.

Arada se ocitla ještě na několika pomocných křižnicích určených ke korzářským nájezdům: na světových mořích. Tato kategorie válečných lodí došla největšího rozšíření v obou světových válkách v německém námořnictvu. Šlo o upravené civilní obchodní lodě, vybavené výzbrojí, která byla často dobře zamaskována. Některé korzářské lodě byly vybaveny i hydroplány. Arada Ar-196 sloužila na palubách následujících korzárů: *Atlantis* (*Schiff 16* – tři kusy), *Orion* (*Schiff 36* – dva kusy), *Komet* (*Schiff 45* - dva kusy), *Kormoran* (*Schiff 41* - tři kusy), *Thor* (*Schiff 10* – jeden kus), *Pinguin* (*Schiff 33* -jeden kus) a *Michael* (*Schiff 28* – dva kusy).

Kamufláž:

A) **Arado Ar-196A-1 „T3+AH“** ze stavu 1. *Bordflieger Staffel 196* na palubě kapesní bitevní lodí *Admiral Graf Spee* 18.08. - 17.12.1939. Letoun byl na horních plochách zbarven ostře lomenými poli německých námořních barev RLM 72 a RLM 73. Spodní plochy byly pokryty světle modrou (RLM 65). Vrtulové listy byly černozeleňé (RLM 70). Výsotné znaky byly na trupu a směrovce zatěfny. Kříže byly jen shora. Na křídle zespoda byly francouzské kokardy. Černá písmena „A“ byla na křídle shora a zespoda.

Doporučená literatura:

<http://historisches-marinearchiv.de>

J.Ledwoch: Ar 196, Militaria No. 53, Varšava, 1997

M.J.Murawski: Letadla Luftwaffe 1.část, Intermodel, 1997

L+K 1991/21-23

Archiv KORA Models

Internet

A) **Arado Ar-196A-1 „T3+AH“** from 1. *Bordflieger Staffel 196* on deck of *pocket battleship Admiral Graf Spee* 18.08. - 17.12.1939. The upper surfaces were painted with German maritime colours RLM 72 and RLM 73 splinter camouflage. Under surfaces were painted in light blue (RLM 65). The propeller blades were in blackgreen colour (RLM 70). The German crosses were on upper side of wing only. The German crosses on the fuselage and swastikas on the rudder were repainted. French cockades were on the wing below. Black code “T3+AH” was on the fuselage. Black letters “A” were on the wing upper and below.

KORA models vyrábí pro modely Arada Ar-196A následující sety:

KORA models made for kits of Arado Ar-196A these sets:

C 7207 Transport Carriage for Floatplane Arado Ar-196A, Ar-199

C 7216 Light German tractor for float undercarriage transport

C 72103 Light German tractor and Transport Carriage for Floatplane for Ar-196A Sword kit